

Program prac konserwatorskich

Obraz św. Cyryla i Metodego oraz obraz św. Olgi i Włodzimierza z kościoła (dawnej cerkwi greko-katolickiej) pw. św. Dymitra w Bodakach

1. Opis obiektu:

Kościół:

Kościół pw. Św. Dymitra w Bodakach jest świątynią pomocniczą parafii w Małastowie. Wzniesiony został w roku 1902, jako świątynia greko-katolicka. Wzniesiony został w konstrukcji zrębowej i posiada typowy układ cerkwi łemkowskiej, z babińcem umieszczonym pod wieżą, salową nawom i trójbocznie zamkniętym prezbiterium i trzema cebulastymi hełmami.

Obraz św. Cyryla i Metodego:

Obraz olejny na płótnie o wymiarach 169 na 117,5 cm, z ramą 185 na 134 cm. Oprawiony w złączoną szlakmetalem profilowaną ramę. Powstały zapewne w czasie zbliżonym do cerkwi czyli ok. roku 1902. Przedstawionych jest na nim dwóch świętych, ujętych pełnopostaciowo i ukazanych na tle krajobrazu, na który na horyzoncie rysują się góry, ponad którymi rozpościera się niebo licznie usiane chmurami niebo i zajmujące ponad połowę tła. Postacie torsy mają ukazane w trzech czwartych, zwracając się lekko w kierunku środka obrazu. W ten sam sposób ukazana jest również twarz św. Cyryla, natomiast twarz św. Metodego widzimy w ujęciu en face. Św. Metody posiada siwe włosy ora zarost, zaś św. Cyryl ciemny zarost i ciemne włosy. Obaj odziani są w szaty liturgiczne: białe alby, szkaplerze z frędzlami oraz ornaty. Ornat oraz szkaplerz św. Metodego mają kolor czerwony i zdobione są złotymi lamówkami i zdobnymi ornamentami, natomiast św. Cyryl ma złoto-biały szkaplerz oraz ciemno bordowy ornat ze złotymi lamówkami.

Obraz św. Olgi i Włodzimierza

Obraz olejny na płótnie o wymiarach 169 na 117,5 cm, z ramą 185 na 134 cm. Oprawiony w złączoną szlakmetalem profilowaną ramę. Powstały zapewne w czasie zbliżonym do cerkwi czyli ok. roku 1902. Przedstawionych jest na nim dwoje świętych, ujętych pełnopostaciowo i ukazanych na tle krajobrazu, na który na horyzoncie rysują się góry, ponad którymi rozpościera się delikatnie zasnuwane chmurami niebo, zajmujące ponad połowę tła. Stojąca po lewej św. Olga ukazana jest w całości en face, natomiast św. Włodzimierz w mocnym skrócie w trzech czwartych. Olga ma na sobie przewiazaną pod piersiami jasno-zieloną tunikę, szczelnie owiniętą do o koła głowy biały czepek, a na nim książęcą koronę. Pod szyją ma zapięty czerwony płaszcz spływający jej na ramiona. W prawej ręce trzyma uniesiony lekko do góry niewielki krzyż, natomiast lewą podtrzymuje niewielki model cerkwi. Św. Włodzimierz również nosi jasno zieloną tunikę, którą dość szczelnie zakrywa czerwony płaszcz ze złotą lamówką. Posiada bujny siwy zarost i siwe włosy, a na jego głowie spoczywa korona. Obiema rękami unosi na wysokość swojej twarzy niewielki krzyż. Oba obrazy malowane są zapewne tą samą ręką.

2. Stan zachowania:

Oba obrazy zachowane są w nienajlepszym stanie. Są poszarzałe poprzez zalegające na nich latami zabrudzenia i kurz. Kolorystykę zaburza również pożółkły w skutek upływu czasu werniks. Ponadto na licach widoczne są liczne zacieki, a także mechaniczne zarysowania. Ciężko obecnie również stwierdzić w jakim stanie są krosna, a także krawędzie płótna. Rama

jest silnie poprzecierana, możliwe że struktura drewna jest w pewnym stopniu zniszczona przez owadzie szkodniki drewna.

3. Założenia konserwatorskie:

Konserwacja zakłada przywrócenie pierwotnych walorów artystycznych, a także zabezpieczenie obrazów przed dalszym niszczeniem.

4. Proponowany program prac:

Oba obrazy po przewiezieniu do pracowni powinny zostać wyjęte z ram i zdjęte z krosien. Wydaje się, że płótno jest w na tyle dobrym stanie, że nie będzie konieczne wykonywanie dublarzu, może się jednak okazać niezbędne wykonanie pasów brzeżnych, decyzję o tym podejmie się jednak w momencie kiedy oceni się, jak zachowane są krawędzie płótna. Jeśli na obrazie znajdują się miejsca, w których zaprawa i warstwa malarska źle przylegają do płótna niezbędne będzie ich podklejenie, do czego można użyć kleju glutynowego (np. króliczego) o odpowiednio dobranym stężeniu lub masy dublarzowej Beva 371, również o odpowiednio dobranym stężeniu. Wydaje się natomiast, że nie będzie konieczne przeklejenie całości płótna. Ewentualne nierówności płótna wyrównać można z użyciem stołu dublarzowego, bądź żelazka z regulacją temperatury. Po tych zabiegach przejść będzie można do oczyszczenia lica i usunięcia starego werniksu. Do tego celu wykorzystać można dobrane na podstawie prób rozpuszczalniki. W przypadku zabrudzeń takie jak odpowiednio rozcieńczony Vulpex czy Condrat 2000, natomiast w przypadku werniksu np. mieszanka etanolu z terpentyną. Następnie przejść będzie można do uzupełnienia ubytków zaprawy, bądź kitem własnej produkcji pn. imitującym zaprawę emulsyjną, bądź gotowym produktem takim jak np. Beva Gesso. Pierwotne krosna, jeśli będą się nadawały do ponownego wykorzystania, profilaktycznie powinny zostać poddana dezynfekcji i dezynsekcji, do czego użyte mogą być środki takie jak Per-Xil (środek przeciw owadziom szkodnikom drewna) i Biotin T (środek przeciwko bakteriom, grzybom i porostom) bądź dowolne inne rekomendowane do drewna zabytkowego. Jeśli będzie to konieczne wykonać należy również wzmocnienie struktury drewna żywicami takimi jak Hekol L-50, Paraloid B-72, Plexigum PQ 611, rozpuszczone w odpowiednio dobranych rozpuszczalnikach i o stężeniu wyznaczonym na podstawie prób. Jeśli okaże się, że pierwotne krosna nie nadają się do ponownego użytku, konieczne będzie zamówienie nowych. Po ponownym naciągnięciu obrazu na krosna do wykonania uzupełnień warstwy malarskie wykorzystane mogą być farby akwarelowe, uzupełniane dodatkowo farbami na bazie żywicy mocznikowo-aldehydowej Laropal A 81, bądź farb olejnych. Na koniec całość powinna zostać zabezpieczona werniksem dobranym na podstawie prób. Rama profilaktycznie powinna zostać poddana dezynfekcji i dezynsekcji, do czego użyte mogą być środki takie jak Per-Xil (środek przeciw owadziom szkodnikom drewna) i Biotin T (środek przeciwko bakteriom, grzybom i porostom) bądź dowolne inne rekomendowane do drewna zabytkowego. Jeśli będzie to konieczne wykonać należy również wzmocnienie struktury drewna żywicami takimi jak Hekol L-50, Paraloid B-72, Plexigum PQ 611, rozpuszczone w odpowiednio dobranych rozpuszczalnikach i o stężeniu wyznaczonym na podstawie prób. Przetarcia szlakmetalowe powinny zostać uzupełnione szlakmetalem, kładzionym na odpowiednio dobranym miksionie. Wszystkie etapy prac powinny być udokumentowane fotograficznie i opracowane pisemnie w formie dokumentacji konserwatorskiej.

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków
w Krakowie
Delegatura w Nowym Sączu
ul. Wiśniowieckiego 127
33-300 Nowy Sącz
tel. 18 442-84-84, 442-82-52

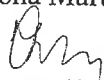
Załącznik do pozwolenia Nr 370/2023

DNS 4.5144.40.2023.MM1

Z UPOWAŻNIENIA
Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora
Zabytków w Krakowie
p.o. Kierownika Delegatury

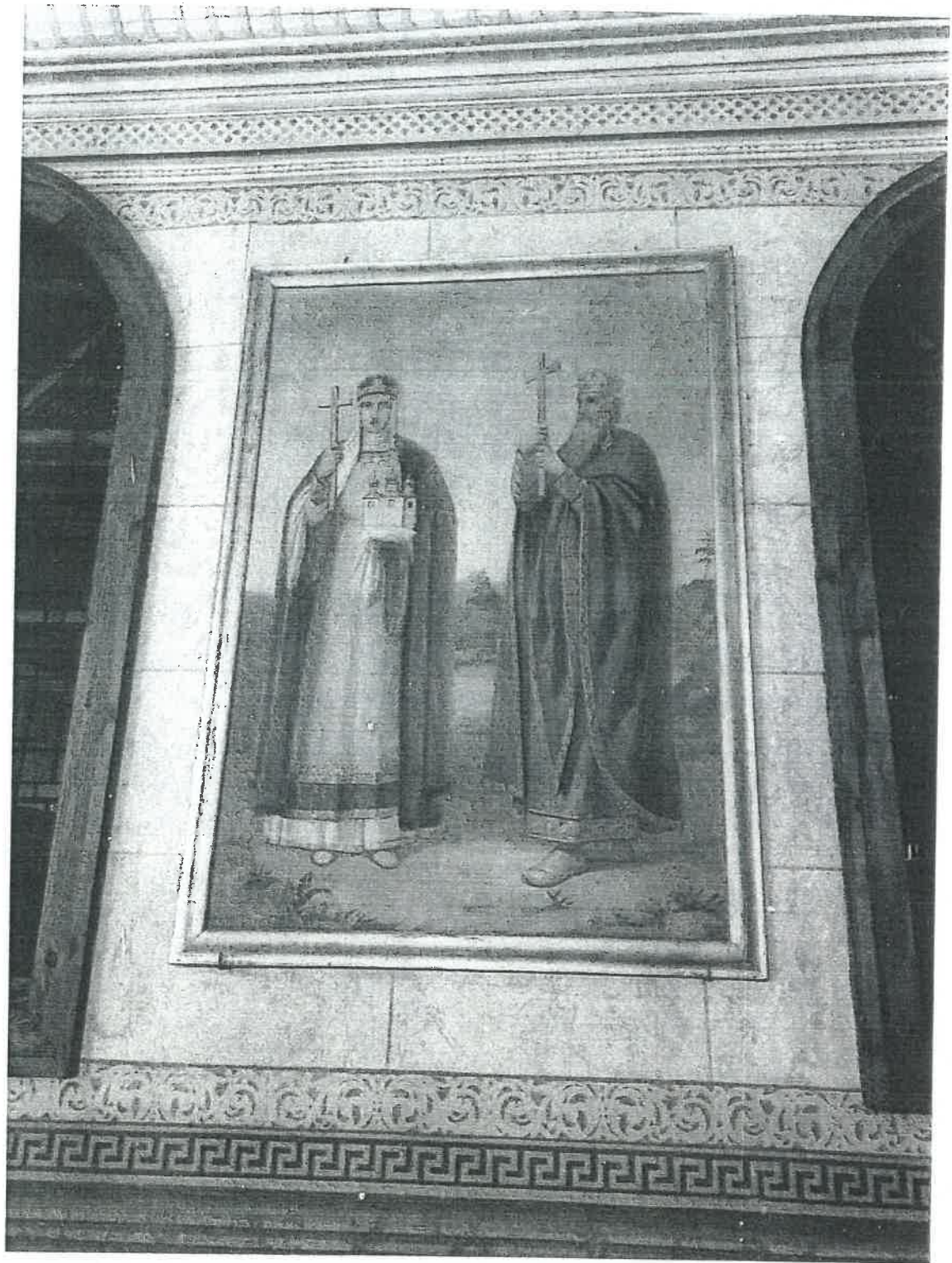
mgr Katarzyna Głębok

Opracowała:
Konserwatorka Dział Sztuki
Mgr Iwona Martynowicz

Iwona Martynowicz, Konserwacja zabytków
NIP 954195842
ul. Obózowa 40
iwonamartynowicz@outlook.com

Obraz z przedstawieniem św. Cyryla i Metodego

Obraz z przedstawieniem św. Olgi i Włodzimierza